

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.006.04.2015

P/15/083

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin

T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11

llu@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/083 Ochrona wód zlewni rzeki Bug przed zanieczyszczeniami (kontrola sprawdzająca)
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Jerzy Łukaszuk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 94480 z 15.04.2015 r. (dowód: akta kontroli str. 4-5)
Jednostka kontrolowana	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie (dalej: RZGW lub Zarząd), ul. Zarzeczce 13B, 03-194 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Iwona Gawłowska, Dyrektor RZGW od 16.02.2015 r. Od 17.01.2002 r. do 17.11.2014 r. Dyrektorem Zarządu był Leszek Bagiński. Od 18.11.2014 r. do 15.02.2015 r. stanowisko Dyrektora RZGW było nieobsadzone. (dowód: akta kontroli str. 6-8)

Ocena ogólna

II. Ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ realizację przez RZGW w latach 2007-2015 (do czasu kontroli) zadań związanych z ochroną wód zlewni rzeki Bug przed zanieczyszczeniami.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Pozytywną ocenę uzasadnia:

- przygotowanie i przekazanie do Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej (dalej: KZGW), w ustalonych terminach, wymaganych art. 113 ust. 3 Prawa wodnego² materiałów planistycznych na potrzeby opracowania programu gospodarowania wodami (dalej: PGW) i programu wodno-środowiskowego kraju (dalej: PWŚK) oraz aktualizacji tych dokumentów,
- uwzględnienie w ww. materiałach stanu i perspektyw gospodarki wodnościekowej po stronie ukraińskiej przy określaniu terminów osiągnięcia dobrego stanu wód zlewni Bugu,
- wydanie w wymaganym trybie i formie rozporządzenia Dyrektora RZGW określającego warunki korzystania z wód regionu wodnego, niezbędnych dla osiągnięcia celów środowiskowych ustalonych w PGW,
- wyznaczenie wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należałoby ograniczyć, weryfikowanie ich stanu co cztery lata oraz opracowywanie programów mających na celu ograniczenie tych zanieczyszczeń, stosownie do wymogów art. 47 ust. 3-5 i 7 Prawa wodnego,
- udział pracowników RZGW w przygotowaniach i realizacji projektów międzynarodowych dotyczących wypracowania zasad gospodarowania i ochrony wód zlewni Bugu, zgodnych z wymogami Ramowej Dyrektywy

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

² Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2015, poz. 469).

Wodnej³ (RDW) oraz podejmowanie działań zmierzających do przygotowania kolejnych projektów w tym zakresie.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

- nieokreśleniu w programach działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych na lata 2012-2016, warunków użytkowania gruntów i organizacji produkcji na użytkach rolnych oraz minimalnej powierzchni „zielonych pól”, wymaganych ust. 7-8 załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r.⁴ oraz niezgodnieniu programów działań na lata 2008-2009 i 2012-2016 z instytucjami wskazanymi w § 3 tego rozporządzenia,
- niewykonaniu trzech z pięciu wniosków zamieszczonych w wystąpieniu pokontrolnym NIK z 11.07.2006 r., mimo zapewnień Dyrektora RZGW o przyjęciu ich do realizacji,
- niewykonaniu jednej z siedmiu rekomendacji sformułowanych bezpośrednio pod adresem RZGW w raporcie końcowym międzynarodowego projektu pt. *Budowa polsko-białorusko-ukraińskiej polityki wodnej w zlewni rzeki Bug* (dalej: PL-BY-UA Projekt).

III. Wyniki kontroli

1. Przygotowanie dokumentacji planistycznej dotyczącej gospodarowania wodami zlewni rzeki Bug w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniami

1.1. Zgodnie z art. 90 ust. 1 pkt 1 i 1a Prawa wodnego, Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej (KZGW) opracowuje program wodno-środowiskowy kraju oraz projekty planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.

Program wodno-środowiskowy kraju (PWŚK) został opracowany w 2010 r. i opublikowany na stronie internetowej KZGW⁵, na której zamieszczony został też projekt aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju (aPWŚK) z listopada 2014 r. Plan gospodarowania wodami dorzecza Wisły (PGW) został opracowany w 2009 r. i zatwierdzony uchwałą Prezesa Rady Ministrów z 22 lutego 2011 r.⁶ Przygotowany przez Prezesa KZGW Projekt aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (aPGW) z grudnia 2014 r. został opublikowany na stronie internetowej KZGW⁷ i od 25.11.2014 r. był objęty półrocznymi konsultacjami społecznymi (planowane zakończenie 22.06.2015 r.).

Ww. dokumenty oraz dołączone do nich załączniki prezentowały zbiorcze dane i nie pozwalały na identyfikację celów środowiskowych określonych dla poszczególnych jednolitych części wód (JCW) leżących w zlewni rzeki Bug oraz w jakiej perspektywie czasowej miały być osiągnięte.

1.2. W oparciu o materiały planistyczne przekazane przez RZGW w Warszawie do KZGW w celu sporządzenia PGW i PWŚK, a następnie aPGW i aPWŚK⁸, na

³ RDW – dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. Urz. WE L 327.1 z 22.12.2000 r.); zwana dalej ramową dyrektywą wodną lub RDW.

⁴ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 4, poz. 44).

⁵ <http://www.kzgw.gov.pl/Program-wodno-srodowiskowy-kraju.html>.

⁶ M. P. z 2011 r. Nr 49, poz. 549.

⁷ www.apgw.kzgw.gov.pl

⁸ Zadania RZGW związane z opracowaniem i aktualizacją PGW i PWŚK wynikają z art.113 ust. 3 Prawa wodnego, a realizowane były w oparciu o zatwierdzone przez kierownictwo resortu środowiska harmonogramy pt.: „Wykaz zadań i działań dla procesu planowania gospodarowania wodami zgodnie z wymaganiami RDW

potrzeby nin. kontroli NIK w Zarządzie sporządzone zostały zestawienia identyfikujące cele środowiskowe dla wszystkich 266 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych (JCWPrz) w zlewni rzeki Bug, założone terminy ich osiągnięcia oraz zadania służące realizacji tych celów. Zgodnie z tymi zestawieniami:

- w PGW:
  - do naturalnych zaliczono 123 JCWPrz (w 9 przypadkach określając ich stan jako dobry, w 114 jako zły), 140 do silnie zmienionych (12 w dobrym stanie, 128 w złym), trzy do sztucznych (o złym stanie);
  - dla 131 JCWPrz jako cel środowiskowy określono osiągnięcie co najmniej dobrego potencjału ekologicznego oraz utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego wód, przy czym w pięciu przypadkach wskazano zagrożenie dla osiągnięcia tych celów i konieczne w związku z tym derogacje⁹ czasowe; dla 114 osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego oraz utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego wód, przy czym w 93 przypadkach wskazano zagrożenie dla osiągnięcia tych celów i konieczne w związku z tym derogacje czasowe; dla 12 utrzymanie obecnego potencjału ekologicznego wód, dla dziewięciu utrzymanie obecnego stanu ekologicznego wód, przy czym w sześciu przypadkach wskazano zagrożenie dla osiągnięcia tych celów i konieczne w związku z tym derogacje czasowe;
  - spośród 266 JCWPrz w zlewni Bugu 15 dotyczyło odcinków samej rzeki Bug wszystkie zaliczone były do wód naturalnych o złym stanie. Jako cel środowiskowy określono dla nich osiągnięcie co najmniej dobrego potencjału ekologicznego oraz utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego wód. Jednocześnie oceniono, że osiągnięcie tego celu jest zagrożone i konieczne są derogacje czasowe;
  - dla 162 JCWPrz założono osiągnięcie dobrego ich stanu (jak wyżej) do końca 2015 r., a dla 104 do roku 2021, w tym dla 15 odcinków samej rzeki Bug. W 98 przypadkach konieczność derogacji czasowych uzasadniono tym, że wpływ działalności antropogenicznej na stan JCW generuje konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCW, w sześciu przypadkach brakiem możliwości technicznych i planowanymi inwestycjami z zakresu ochrony przeciwpowodziowej i przebudowy koryt rzek;
- w aPGW:
  - określone w PGW cele środowiskowe zostały już osiągnięte dla 13 JCWPrz (4,9% ogółu) leżących w zlewni Bugu. Dla 85 JCWPrz pozostawiono niezmienny termin osiągnięcia celu środowiskowego, dla 156 przesunięto z 2015 do 2021 r., dla dwóch przesunięto z 2015 do 2027 r. (Brok do Siennicy i Leśna do Przewłoki), a dla ośmiu z 2021 do 2027 r. (Kamianka z dopływami, Cetynia od źródeł do Okna, Brok od Siennicy do ujścia,

---

w Polsce w latach 2006-2010" (I cykl planistyczny) oraz „Wykaz zadań i działań dla procesu planowania gospodarowania wodami zgodnie z wymaganiami RDW i Prawa wodnego w latach 2010 – 2015" (drugi cykl planistyczny).

⁹ Art. 4 RDW określa następujące rodzaje odstępstw: odstępstwa czasowe, gdy dobry stan wód może zostać osiągnięty do roku 2021 lub najpóźniej do 2027 (art. 4 ust. 4); ustalenie celów mniej rygorystycznych (art. 4 ust. 5); czasowe pogorszenie stanu wód (art. 4 ust. 6); nieosiągnięcie celów ze względu na realizację nowych inwestycji (art. 4 ust. 7). Odstępstwa czasowe do 2021 lub 2027 r. mogą być wyznaczone dla części wód z powodu: braku możliwości technicznych wdrażania działań; dysproporcjonalnych kosztów wdrożenia działań; warunków naturalnych, które nie pozwalają na poprawę stanu części wód (art. 4 ust. 4 lit. a).

Struga II do Ujścia, Liwiec od dopływu z Zalesia do ujścia, Bug od granicy w Niemirowie do Kamianki, Uherka od Gdolanki do ujścia, Liwiec od Starej Rzeki do Kostrzynia). Po zmianie dla 243 JCWPrz (91,3% ogółu) termin osiągnięcia celu środowiskowego został wyznaczony do 2021 r., a dla 10 (3,8%) do 2027 r.

- nieosiągnięcie dobrego stanu wód w wymienionych 10 JCWPrz zdeterminowane było wskaźnikami stanu ekologicznego (10 przypadków) i stanu chemicznego (5 przypadków). Przesunięcie z 2021 na 2027 r. terminu osiągnięcia celu środowiskowego dla tych JCWPrz uzasadniono brakiem możliwości technicznych. W pięciu przypadkach wskazano, że w programach działań, ukierunkowanych na zidentyfikowane presje ze strony gospodarki komunalnej, zaplanowano wszystkie możliwe działania ograniczające dopływ zanieczyszczeń do wód (budowa, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków, budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących, regularny wywóz nieczystości płynnych). Działania te okazały się jednak niewystarczające dla redukcji dopływających do wód zanieczyszczeń do poziomu zapewniającego osiągnięcie w wodach stężeń zanieczyszczeń zgodnych z ustalonymi normami i celami środowiskowymi. Aktualnie brak jest sprawdzonych technologii umożliwiających oczyszczenie ścieków w wyższym stopniu. Istnieją wysokosprawne technologie stosowane do innych celów (np. oczyszczanie odcieków ze składowisk odpadów), jednak brak jest danych na temat ich skuteczności w przypadku ścieków komunalnych. Konieczne jest przeprowadzenie badań pod kątem możliwości zastosowania odpowiednich rozwiązań technicznych, co jest procesem wymagającym czasu. W kolejnych pięciu przypadkach potrzebę derogacji czasowej uzasadniono niezidentyfikowaniem presji mających wpływ na wskaźniki determinujące obniżoną ocenę stanu ekologicznego i chemicznego wód (m. in. Benzo(g,h,i)perylen, Indeno(1,2,3-cd)piren). Rozpoznanie tej presji umożliwi wdrożenie odpowiednich działań naprawczych po roku 2021. Brak było danych o przyczynach nieosiągnięcia wyznaczonych celów środowiskowych dla 139 JCWPrz i przesunięcia w aPGW terminu osiągnięcia tych celów z 2015 na 2021 r. Jednocześnie na str. 47 aPGW podano, „że rolnictwo stanowi dominującą presję w JCWP wskazanych w rozporządzeniach dyrektorów rzgw w sprawie określenia wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć i tym samym wyznaczono te JCWP jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych.”;
- w PWŚK określone zostały działania ukierunkowane na realizację celów środowiskowych i jednostki odpowiedzialne za ich realizację, podzielone na podstawowe grupy A i B oraz działania uzupełniające grupy B.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 49-183)

1.3. Wśród materiałów planistycznych związanych z I cyklem wdrażania RDW przy piśmie z 14.07.2009 r. RZGW przekazał do KZGW tabelę zawierającą propozycje uzasadnień do JCWP wskazanych do zastosowania derogacji. W odniesieniu do 12 z 15 odcinków samej rzeki Bug jako przyczynę nieosiągnięcia dobrego stanu wód i konieczną derogację wskazano, że „część presji na stan wód ma swoją lokalizację poza granicami Polski”. Dotyczyło to ośmiu odcinków Bugu graniczącego z Ukrainą i czterech z Białorusią. Z trzech odcinków Bugu leżących w całości na terytorium Polski dla dwóch konieczność derogacji uzasadniono presją ze strony sektora

rolniczego i niską skuteczność dotychczasowych działań, a dla jednego presją z innych JCWP.

W związku z przygotowaniem do opracowania (przez podmiot zewnętrzny) aPGW i aPWŚK, na prośbę KZGW z 9.01.2014 r. przy piśmie z 27.01.2014 r. RZGW przekazał do KZGW posiadane opracowania, których wyniki mogą stanowić źródło informacji dla potrzeb opracowania ww. dokumentów planistycznych. Wśród przekazanych materiałów była *Identyfikacja presji i oddziaływań antropogenicznych na stan wód, czyli realizacja podstawowego zadania w gospodarowaniu wodami w ukraińskiej części zlewni rzeki Bug*, wykonana we wrześniu 2011 r. (Etap I) i październiku 2011 (Etap II) przez "Pectore - Eco" Sp. z o.o. w Gliwicach. Opracowanie zostało wykonane na zlecenie RZGW w ramach projektu pn. *Zastosowanie nowoczesnych narzędzi GIS¹⁰ w zarządzaniu gospodarką wodną zgodnym z wymaganiami tzw. Ramowej Dyrektywy Wodnej KE w ukraińskiej części zlewni rzeki Bug*, dofinansowanego przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych (MSZ) ze środków *Wieloletniego programu współpracy rozwojowej na lata 2012-2015*. W wymienionym opracowaniu zidentyfikowano znaczące presje i oddziaływania antropogeniczne na jakościowy stan wód w ukraińskiej części zlewni Bugu i dokonano analizy wpływu tych presji na stan wód pod względem zasad RDW. Autorzy opracowania uznali, że stanowi ono pierwszy etap do rozpoczęcia działań planistycznych w ukraińskiej części zlewni Bugu zgodnych z wymogami RDW, z uwzględnieniem prac przeprowadzonych w Polsce w ramach pierwszego cyklu planistycznego.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 184-237, 454-455)

1.4. Według wyjaśnień Zastępcy Dyrektora RZGW ds. Zarządzania Zasobami Wodnymi, nadzór i monitorowanie realizacji programu działań oraz przygotowanie sprawozdań z tego zakresu dla Komisji Europejskiej sprawuje Prezes KZGW – organ opracowujący PWŚK i jego aktualizacje. W 2012 r. KZGW zlecił firmie zewnętrznej opracowanie *Oceny realizacji programów działań wynikających z planów gospodarowania wodami oraz Programu Wodno-Środowiskowego Kraju wraz z opracowaniem sprawozdania zgodnie z art. 15 ust. 3 Ramowej Dyrektywy Wodnej*. Natomiast w projekcie aktualizacji PWŚK z listopada 2014 r. Prezes KZGW zaproponował, by informacje o działaniach podstawowych i uzupełniających realizowanych przez podmioty inne niż krajowe były zbierane za pośrednictwem dyrektorów RZGW. Roczne sprawozdania z tego zakresu dyrektorzy RZGW winni składać Prezesowi KZGW do końca lat 2017-2022.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 238)

1.5. W wystąpieniu pokontrolnym z 11.07.2006 r. Delegatura NIK w Lublinie wnioskuje o nawiązanie formalnej współpracy z organami i instytucjami funkcjonującymi na terenie województwa lubelskiego w celu zapewnienia koordynacji realizacji zadań w zakresie ochrony wód zlewni rzeki Bug, w tym zadań przewidzianych w Programie Gospodarki Wodnej Województwa Lubelskiego. Wniosek był konsekwencją stwierdzonego w toku kontroli niepodjęcia realizacji przez RZGW określonych w tym Programie działań zmierzających do opracowania wojewódzkiego systemu gromadzenia i obiegu danych, programu poprawy jakości danych, bazowych wskaźników dotyczących gospodarki wodnej oraz opracowania, prowadzenia i aktualizacji wojewódzkiej bazy danych – WODA wraz z relacyjnymi mapami komputerowymi. Podjęcie tych działań, przy współpracy z Lubelskim Urzędem Marszałkowskim, Dyrektor RZGW uzależnił od utworzenia Komitetu Sterującego ds. realizacji tego Programu. Odpowiadając na wystąpienie

---

¹⁰ GIS – System Informacji Geograficznej.

pokontrolne w piśmie z 20.07.20.2006 r. Dyrektor RZGW podał, że „współpraca z organami samorządu, w tym marszałkami województwa, jest naturalną konsekwencją realizacji zadań przewidzianych w Programie Gospodarki Wodnej Województwa Lubelskiego w zakresie ochrony wód zlewni, w tym w szczególności na terenie zlewni Bugu. Jednakże, zgodnie z zaleceniem wyrażonym w wystąpieniu pokontrolnym, podejmę wszelkie możliwe kroki w celu lepszej koordynacji realizacji tych zadań”.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 239-250)

Ww. wniosek pokontrolny NIK nie został zrealizowany. Dyrektor RZGW nie wyznaczył konkretnych osób do podjęcia działań w celu wykonania wniosków pokontrolnych NIK¹¹. Zgodnie z regulaminem organizacyjnym z 9.08.2007 r. realizacja wniosku leżała w zakresie działania Zarządu Zlewni w Lublinie oraz komórek organizacyjnych pionu zasobów wodnych.

Kierująca pracą pionu zasobów wodnych Zastępca Dyrektora RZGW ds. Zarządzania Zasobami Wodnymi M.B. oraz odpowiedzialny (do 24.02.2014 r.) za współpracę z organami administracji rządowej, samorządowej i innymi instytucjami w zakresie ochrony wód główny specjalista ds. ochrony wód w Zarządzie Zlewni Wisły lubelskiej i Bugu granicznego w Lublinie (od 2.07.2013 r. w Puławach) L.G. niewykonanie ww. wniosku wyjaśnili nieutworzeniem przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego międzyinstytucjonalnego Komitetu Sterującego i Monitorującego oraz zmianą sytuacji prawnej w związku z wdrażaniem w Polsce postanowień RDW. Podali, że jako organ administracji niezespolej działający na terenie kilku województw w oparciu o podział hydrograficzny kraju, RZGW został prawnie zobligowany do realizacji zadań przewidzianych w dokumentach planistycznych opracowanych w szczególności na podstawie art. 113 ustawy Prawo wodne. Program Gospodarki Wodnej Województwa Lubelskiego do takich dokumentów planistycznych nie należy. Jego autorzy nie mieli pełnej wiedzy na temat sposobu wdrażania RDW i opracowywania dokumentów wymaganych dyrektywą. Całość działań zmierzających do poprawy stanu wód, jako głównego celu RDW na obszarze dorzecza Wisły, w tym zlewni Bugu, obejmuje PGW dla dorzecza Wisły wspólnie z PWŚK. Opublikowany PGW stanowi podstawę prawną działań prowadzonych w tym zakresie m. in. przez RZGW w Warszawie. Wyjaśniający wskazali, że przy realizacji zadań przewidzianych w PGW Zarząd współpracuje z organami i instytucjami działającymi na terenie województwa lubelskiego w sposób i w ramach przewidzianych obowiązującym stanem prawnym we wszystkich zlewniach, w tym w zlewni granicznej Bugu¹².

(dowód: akta kontroli, tom I str. 251-253, tom II str. 243-250, 263-268, 287-290)

1.6. W oparciu o ustalenia PGW na obszarze dorzecza Wisły, na podstawie art. 120 ust. 1 Prawa wodnego, Dyrektor RZGW wydał rozporządzenie nr 5/2015 z dnia 3 kwietnia 2015 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Wisły, uzgodnione z Prezesem KZGW¹³. Stosownie do

¹¹ Imiennie Dyrektor wskazał tylko osobę odpowiedzialną za realizację drugiej części wniosku nr 3.

¹² Współpraca ta polega m.in. na: uzgodnieniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i zabudowy, studiów uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego, lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzji o warunkach zabudowy i planów aglomeracji; wydawaniu pozwoleń wodnoprawnych w przypadkach, gdy organem właściwym jest Dyrektor RZGW w Warszawie; udziale w postępowaniach wodnoprawnych prowadzonych przez starostów i marszałków województw; kontroli gospodarowania wodami; wyznaczaniu obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia azotem ze źródeł rolniczych, opracowaniu i wdrażaniu programów ograniczenia zanieczyszczeniami azotem ze źródeł rolniczych; konsultacjach przy opracowaniu i wdrażaniu planów gospodarowania wodami.

¹³ Pismo Zastępcy Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej KZGW/DPiZW-pgw/1372/2013/os z 24.10.2013 r.

dyspozycji art. 120 ust. 1 i 2 Prawa wodnego, warunki korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Wisły zostały ustalone w drodze aktu prawa miejscowego, po przeprowadzeniu konsultacji społecznych¹⁴ i uzgodnień z właściwymi wojewodami¹⁵ oraz opublikowane w dziennikach urzędowych właściwych województw¹⁶. PGW nie wskazywał konieczności określenia szczególnych zasad ochrony zasobów wodnych poszczególnych zlewni dorzecza Wisły. Dlatego też, w związku z treścią art. 116 ust. 1 Prawa wodnego, Dyrektor RZGW nie ustalał odrębnych warunków korzystania z wód w zlewni Bugu.

W załącznikach nr 2-4 do ww. rozporządzenia określone zostały status, ocena stanu i cele środowiskowe dla poszczególnych JCWP rzecznych, z uwzględnieniem koniecznych derogacji jak w materiałach przekazanych do KZGW na potrzeby sporządzenia PGW (patrz pkt 1.2. nin. wystąpienia).

Rozporządzenie określało ograniczenia w korzystaniu z wód na obszarze regionu wodnego lub jego części albo dla wskazanych jednolitych części wód niezbędne dla osiągnięcia ustalonych celów środowiskowych, m.in. poprzez zaniechanie lub stopniowe eliminowanie emisji do wód powierzchniowych substancji priorytetowych oraz substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, ustalanie takich warunków odprowadzania ścieków, które nie będą pogarszać w miejscu zrzutu zanieczyszczeń wartości tych parametrów fizykochemicznych i substancji priorytetowych, które zdecydowały o złym stanie wód.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 254-274, 456-457)

1.7. Stosownie do postanowień art. 47 ust. 3 Prawa wodnego Dyrektor RZGW wyznaczał wody powierzchniowe i podziemne wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszary szczególnie narażone¹⁷, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należałoby ograniczyć (OSN). W odniesieniu do zlewni rzeki Bug wody i obszary te weryfikował co cztery lata, zgodnie z wymogiem art. 47 ust. 4 Prawa wodnego.

W cyklu wdrażania dyrektywy azotanowej¹⁸ 2004-2008 były to:

- 1) obszar 32 km² na terenie gminy Komarówka Podlaska, powiat radzyński w województwie lubelskim, z którego zasilane były wody podziemne studni użytkowej nr 838 w miejscowości Przegaliny Duże (OSN Przegaliny);
- 2) obszar 0,13 km² na terenie gminy Ludwin, powiat łęczyński w województwie lubelskim, z którego zasilane były wody podziemne studni użytkowej Nr 162 w miejscowości Ludwin (OSN Ludwin);
- 3) obszar 4,66 km² na terenie gminy Korytnica powiat węgrowski w województwie mazowieckim, z którego zasilane były wody podziemne studni użytkowej nr 17 w miejscowości Pniewnik (OSN Pniewnik).

W cyklu planistycznym 2008-2012 były to obszary wskazane powyżej w okresie 2004-2008, z wyłączeniem pkt 2.

W cyklu 2012-2016 były to:

¹⁴ Konsultacje prowadzone były na podstawie art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.).

¹⁵ Stosownie do dyspozycji art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206 ze zm.).

¹⁶ W szczególności: w Dz. Urz. Woj. Lub. z 2015 r., poz. 1284; w Dz. Urz. Woj. Maz. z 2015 r., poz. 3449; w Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2015 r., poz. 1249.

¹⁷ Zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 1 oraz ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. Nr 241, poz. 2093), za wody zanieczyszczone azotanami – w których zawartość azotanów wynosi powyżej 50 mg NO₃/dm³, a za wody zagrożone takimi zanieczyszczeniami, taki w których zawartość azotanów wynosi od 40 do 50 mg NO₃/dm³ i wykazuje tendencję wzrostową.

¹⁸ Dyrektywa Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (Dz. U. L 1991.375.1), zwana dalej dyrektywą azotanową.

- 1) OSN Przegaliny Duże, obejmujący siedem obrębów¹⁹ na terenie gminy Komarówka Podlaska powiat radzyński w województwie lubelskim;
- 2) OSN Kanał Żmudzki obejmujący jeden obręb na terenie gminy Żmudź powiat chełmski w województwie lubelskim;
- 3) OSN Uherka obejmujący sześć obrębów na terenie gminy Chełm powiat chełmski w województwie lubelskim;
- 4) OSN rejon Bugu od Tocznej do Broku, obejmujący 12 obrębów ewidencyjnych w powiecie łosickim województwa mazowieckiego oraz 58 obrębów ewidencyjnych w powiecie wysokomazowieckim województwa podlaskiego;
- 5) OSN Pniewnik, obejmujący dwa obręby na terenie gminy Korytnica powiat węgrowski w województwie mazowieckim.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 275-276, 457-458)

Zgodnie z poleceniami KZGW, powołującymi się na ustalenia resortów rolnictwa i środowiska, podstawę wyznaczenia przez dyrektorów RZGW OSN na lata 2012-2016 stanowiła głównie ekspertyza JUNG-PIB²⁰ pt. „Ocena presji rolniczej na stan wód powierzchniowych i podziemnych oraz wskazanie obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia azotanami pochodzenia rolniczego”²¹.

Od czerwca 2014 r. w RZGW kontynuowano prace związane z rozszerzeniem i uzgodnieniem liczby i obszaru OSN do 10.391,11 km² (9,32%²²), w tym wyznaczeniem dodatkowych ośmiu OSN w zlewni Bugu²³, z terminem obowiązywania zgodnym z obecnie wyznaczonymi OSN (2012-2016). Prace te podjęto na polecenie Prezesa KZGW z 11.06.2014 r. w związku z takim wnioskiem Sekretarza Stanu w Ministerstwie Środowiska, przekazanym w piśmie z 5.06.2014 r. Potrzebę wyznaczenia dodatkowych OSN uzasadniano:

- opinią/stanowiskiem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW), że należy odstąpić od ustanawiania całego kraju jako strefy OSN i wprowadzania jednolitego programu działań na rzecz wyznaczania OSN na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów Prawa wodnego, w oparciu o dane pochodzące z rozszerzonego monitoringu wód realizowanego w ramach PMŚ ze szczególnym uwzględnieniem zjawiska eutrofizacji;
- koniecznością usunięcia rozbieżności pomiędzy obszarem OSN wskazanym w ekspertyzie JUNG-PIB (12,37% powierzchni kraju), a określonym w projektach rozporządzeń dyrektorów RZGW (8,24%), przekazanych do Komisji Europejskiej w odpowiedzi na uzasadnioną opinię.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 277-294, 458-459)

Wyrokiem z 20.11.2014 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej²⁴ (TS UE) orzekł, że Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom spoczywającym na niej z mocy art. 3 dyrektywy azotanowej w związku z załącznikiem I do niej, oraz na mocy art. 5 tej dyrektywy w związku z częścią A pkt 2 załącznika II oraz ust. 1 pkt 1 załącznika III do niej, gdyż:

- nie określiła w wystarczający sposób wód zanieczyszczonych lub wód, które mogą zostać zanieczyszczone azotanami pochodzenia rolniczego. W ocenie Trybunału, przy określaniu wód wrażliwych i OSN Rzeczpospolita Polska

¹⁹ Było to wynikiem przyjęcia koncepcji sposobu wyznaczania OSN na lata 2012-2016 po granicach obrębów ewidencyjnych.

²⁰ Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach.

²¹ Ekspertyza została sporządzona w 2011 r. na zlecenie MRiRW, na podstawie dostępnych w tym czasie wyników Państwowego Monitoringu Środowiska.

²² Dane z końca kwietnia 2015 r.

²³ OSN dopływy Wieprza od Giełczówki do Bystrzycy; OSN Tyśmienica; OSN Udał; OSN Garka; OSN Brok Mały; OSN dopływy Bugu od Myśli do Pukawki; OSN Ślina; OSN Stara Rzeka.

²⁴ <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=159825&pageIndex=0&doclang=PL&mode>

powinna była m.in. uwzględnić eutrofizację Morza Bałtyckiego oraz naturalnych jezior i innych zbiorników słodkiej wody. Władze polskie nie wyznaczyły jako OSN szeregu wód podziemnych o stężeniu azotanów wynoszącym 50 i więcej mg/l (w RZGW w Szczecinie, Gliwicach i Warszawie). Ponadto z raportu RZGW w Warszawie wynikają różne zaniedbania w prowadzeniu gospodarki rolnej z punktu widzenia ochrony wód przed wpływem biogenów pochodzenia rolniczego (brak lub nieszczelne zbiorniki do przechowywania odchodów zwierzęcych);

- wyznaczyła w sposób niewystarczający strefy zagrożenia. Niewystarczające określenie wód dotkniętych zanieczyszczeniami lub wód, które mogą być dotknięte zanieczyszczeniami, prowadziło siłą rzeczy do niepełnego wyznaczenia stref zagrożenia na podstawie art. 3 ust. 2 dyrektywy;
- przyjęła programy działania, przewidziane w art. 5 dyrektywy, obejmujące środki niekompletne i niezgodne z tą dyrektywą. Stwierdzono m.in., że w związku z niewystarczającym wyznaczeniem stref zagrożenia, programy działania nie obejmują wszystkich stref, które powinny być objęte środkami ochrony. Jednocześnie Rzeczpospolita Polska nie skorzystała z przewidzianej w art. 3 ust. 5 dyrektywy możliwości wyznaczenia całego terytorium kraju jako strefy zagrożenia i wprowadzenia programu działania obejmującego jej całe terytorium. Rzeczpospolita Polska nie dokonała też prawidłowej transpozycji obowiązków wynikających z części A pkt 2 załącznika II do dyrektywy, przewidując zakaz stosowania nawozów na gruntach o dużym nachyleniu, który nie obejmuje wszystkich rodzajów nawozów i ograniczając jego stosowanie do gruntów pozbawionych okrywy roślinnej oraz nie dokonała prawidłowej transpozycji przepisów ust. 1 pkt 1 załącznika III do dyrektywy, dotyczącego okresów zakazu stosowania wszystkich rodzajów nawozów, a nie tylko nawozów organicznych.

W związku z ww. wyrokiem TS UE, na spotkaniu w MRiRW w dniu 1.12.2014 r. kierownictwa resortów środowiska oraz rolnictwa ustaliły, że w Polsce zostanie wprowadzony jednolity program działań na obszarze całego kraju, który – po zmianie ustawy Prawo wodne – będzie obowiązywał od 1.05.2016 r.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 295-315, 459-460)

1.8. Rozporządzeniami wydawanymi na podstawie art. 47 ust. 7 Prawa wodnego Dyrektor RZGW wprowadzał dla wyznaczonych OSN programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych. Celem Programów było: 1) zapobieganie pogorszeniu stanu wód; 2) poprawa stanu wód, w których pogorszenie już nastąpiło - ich jakość spadła poniżej określonych prawem norm.

Programy działań wskazywały środki zaradcze w kwestiach określonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (dalej: rozporządzenie MŚ w sprawie programów działań). Podjęte zostały przez zarządy zlewni RZGW konsultacje projektów programów z urzędami gmin, ośrodkami doradztwa rolniczego, okręgowymi stacjami chemiczno-rolniczymi, wojewódzkimi inspektoratami ochrony środowiska i użytkownikami gruntów rolnych. W przypadku programu na lata 2008-2009 dla OSN Przegaliny konsultacje prowadzono w lutym i marcu 2008 r. w drodze korespondencji z ww. instytucjami oraz ankietyzację rolników przez Wójta Gminy Komarówka Podlaska, a dla OSN Pniewnik (i innych na terenie Zlewni w Dębem) – w formie spotkań informacyjnych w urzędach gmin w dniach 10-14.03.2008 r. z ww. instytucjami przy udziale ok. 38% właścicieli i użytkowników gruntów rolnych. W odniesieniu do programów działań na lata 2012-

2016 akcję tę prowadzono w okresie od 27.03. do 2.04.2012 r. poprzez umieszczenie na stronie internetowej RZGW oraz rozesłanie do urzędów gmin, WIOŚ, OSCHR, regionalnych dyrekcji ochrony środowiska i ODR informacji o OSN i programach działań, umożliwienie zgłaszania uwag drogą elektroniczną i pocztową oraz bezpośrednie spotkania informacyjne z ww. instytucjami prowadzone przez Zarządy Zlewni w Dębem (29-30.03.2012 r. w Pułtuskach i Ostrowi Mazowieckiej) i Lublinie (27.03.2012 r. w Lublinie, 29.03.2012 r. w Parczewie).

(dowód: akta kontroli, tom I str. 318-337)

Ustalone
nieprawidłowości

Programy działań na lata 2012-2016 nie określały wymogów odnośnie użytkowania gruntów i organizacji produkcji na użytkach rolnych oraz minimalnej powierzchni „zielonych pól”, określonych w ust. 7-8 załącznika nr 1 do rozporządzenia MŚ w sprawie programów działań. Ponadto, podjęte działania konsultacyjne nie zakończyły się uzgodnieniem programów działań z instytucjami wskazanymi w § 3 rozporządzenia, lecz uwagami, w tym podważającymi w ogóle kryteria i zasadność wyznaczenia wód wrażliwych, OSN i wprowadzania programów działań. W ogóle nie podjęto próby uzgodnienia programów działań z pozostałymi podmiotami wskazanymi w § 3 ww. rozporządzenia, tj. przedstawicielami organizacji rolniczych, przedstawicielami użytkowników wód i organizacjami ekologicznymi działającymi na danym terenie.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 318-337)

Zastępca Dyrektora RZGW ds. Zarządzania Zasobami Wodnymi wyjaśniła, że:

- programy działań w OSN na lata 2012-2016 RZGW przygotował według „wzorcowego programu działań” otrzymanego z KZGW i nawet „drobne zmiany wprowadzane do programu musiały być uzgadniane z KZGW”;
- w związku z obszarem działania RZGW, obejmującym ok. 1/3 powierzchni kraju, dotarcie do wszystkich instytucji wskazanych w rozporządzeniu Ministra Środowiska, a tym bardziej do pojedynczych rolników, byłoby niemożliwe. Negatywny stosunek środowisk rolniczych do wprowadzania programów działań w OSN skutkowało tym, że „tradycyjne formy uzgodnienia spowodowałyby brak możliwości wprowadzenia w życie rozporządzeń dotyczących programów działań”. W tej sytuacji RZGW „przyjął jako jedyną możliwą do przeprowadzenia w krótkim czasie formę uzgodnienia – przeprowadzenie akcji informacyjno-konsultacyjnej na temat ww. programów”.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 338-362)

Opis stanu
faktycznego

Efekty wdrażania programów działań określane były na podstawie danych z monitoringu wód.

Dyrektor RZGW przekazał 15.07.2008 r. (w formie elektronicznej) do KZGW raport z monitoringu wód powierzchniowych (płynących i stojących) oraz podziemnych w OSN oraz z oceny wdrażania programów działań w OSN za lata 2004-2008, a 28.06.2012 r. wkład do przygotowywanego w KZGW raportu za lata 2008-2012, obejmujący część dotyczącą oceny wdrażania programów działań. Wkład ten opracowano zgodnie z poradnikiem pt. *Dyrektywa azotanowa (91/676/EWG) – Stan i tendencje zmian w środowisku wodnym i praktykach rolniczych – Wytyczne w zakresie sporządzania sprawozdań przez państwa członkowskie 2011*. Do oceny stopnia i rodzaju zanieczyszczenia wód podziemnych związkami azotu uwzględniano wartości dostępnych wskaźników określonych w § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych, a do oceny stopnia eutrofizacji śródlądowych wód powierzchniowych – wskaźników określonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

Z raportu za lata 2004-2008 wynika, że:

- 1) w OSN Ludwin w całym ocenianym okresie zanieczyszczenia związkami azotu wód podziemnych znacznie przekraczały 50 mg NO₃/dm³, przy czym odnotowano stabilizację zanieczyszczeń w wodach studni nr 21, a stabilizację z lekką tendencją wzrostową w studniach nr 1 i 5. Zanieczyszczenia wód powierzchniowych doprowadzalnika Dratów-Mytycze plasowały się na niskim poziomie (poniżej 25 mg NO₃/dm³) i wykazywały lekką tendencję spadkową;
- 2) w OSN Przegaliny w całym ocenianym okresie zanieczyszczenia azotanami wód podziemnych przekraczały 50 mg NO₃/dm³, przy czym odnotowano lekką tendencję spadkową zanieczyszczeń wód studni nr 6, stabilizację poziomu zanieczyszczeń w studni nr 48 oraz lekką tendencję wzrostową zanieczyszczeń w studniach nr 137 i 163. Na niskim (poniżej 25 mg NO₃/dm³) i ustabilizowanym poziomie kształtowały się zanieczyszczenia azotanami wód powierzchniowych rzeki Białka;
- 3) w OSN Pniewnik oceniane były tylko wody podziemne jednej studni, których poziom zanieczyszczeń związkami azotu wykazywał lekką tendencję spadkową, a ich średnia wartość wyniosła 40,23 mg NO₃/dm³.

Z drugiej części raportu za lata 2004-2008 nie wynika jakie osiągnięto efekty w wyniku realizacji programów na OSN wyznaczonych w zlewni rzeki BUG, gdyż brak było danych porównawczych z okresu przed wprowadzeniem programów. Jednoznacznie konkluzją zakończono natomiast część raportu dot. OSN Ludwin, cyt. „OSN Ludwin nie spełnia warunków wskazanych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych. Mimo, że wody podziemne zalicza się do wód zanieczyszczonych (zawartość azotanów powyżej 50 mg NO₃/l²⁵), niska koncentracja produkcji rolnej i zwierzęcej, niewielkie zużycie nawozów wskazują na to, że zanieczyszczenie wód nie jest wynikiem prowadzonej obecnie na tym obszarze działalności rolniczej. W związku z tym kontynuowanie programu działań o charakterze rolniczym nie przyniesie zamierzonego efektu ekologicznego.”

(dowód: akta kontroli, tom I str. 363-419)

Raport KZGW za lata 2008-2012 z października 2012 r. prezentował „prognozę czasu stabilizacji i przywracania dobrego stanu określonego dla wód zagrożonych i zanieczyszczonych”, posługując „się ekstrapolacją tendencji zmian jakości wody na podstawie bieżącego monitoringu. Określenie przewidywanego czasu na stabilizację obecnego poziomu zanieczyszczenia lub pełnego przywrócenia jakości wody niewrażliwej na zanieczyszczenie związkami azotu określono w okresie 2004-2011, w przypadku stwierdzenia trendu malejącego”. W odniesieniu do wód zlewni rzeki Bug odnotowano:

- 1) w OSN Przegaliny – przekroczenie wartości azotanów dla wód zagrożonych wystąpiło we wszystkich czterech badanych studniach, przy czym w dwóch (nr 48 i 137) zaobserwowano tendencje wzrostową „i dla nich nie można było wyznaczyć prognozy osiągnięcia celu środowiskowego”. W studniach nr 6 i nr 163 zaobserwowano silny trend malejący, wskazujący na możliwość osiągnięcia stężeń odpowiednio poniżej 40 mg NO₃/l w 2016 r. i poniżej 25 mg NO₃/l w 2013 r.;
- 2) w OSN Pniewnik (gm. Korytnica) – na wyznaczonym obszarze średnie wartości azotanów nie przekraczały 50 mg NO₃/l, przy czym z dwóch monitorowanych stanowisk w jednym wykazywały tendencję wzrostową, w drugim malejącą,

²⁵ W raporcie podano 50 mg NO₃/ha, co jest oczywistą omyłką pisarską.

wskazującą na możliwość osiągnięcia w ciągu 5-8 lat stężeń poniżej 25 mg NO₃/l.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 420-432)

1.9. W rozdziale V rozporządzeń Dyrektora RZGW w sprawie ustanowienia programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych na lata 2004-2008²⁶ określone zostały podmioty realizujące obowiązki ustalone w programie: właściciele gospodarstw, urzędy gmin, WIOŚ, WODR, OSChR, urzędy marszałkowskie, starostwa powiatowe, izby rolnicze. Zgodnie z postanowieniami rozdziału V ust. 3 pkt 1 lit. b tych programów, RZGW sprawuje kontrolę realizacji zadań wykonywanych przez pozostałe podmioty. Podobnie kwestie te regulowały §§ 19 i 20 programu z 16.05.2008 r. dla OSN Przegaliny na lata 2008-2012²⁷. Program z 21.04.2008 r. dla OSN Pniewnik na lata 2008-2012²⁸ nie określał dla RZGW obowiązku kontroli działań przez inne podmioty uczestniczące w realizacji programu. W § 21 stanowił, iż do kontroli i dokumentowania realizacji programu służą wyniki kontroli i monitoringu prowadzonego przez wskazane w programie podmioty, zaś §§ 22-23 określały terminy przekazywania do RZGW wyników tych kontroli i monitoringu. Analogiczny system kontroli i monitoringu przyjęto w programach działań na lata 2012-2016²⁹. W § 50 rozporządzeń określono rodzaje sprawozdań, jakie powinny przynajmniej raz w roku składać do RZGW za rok poprzedni jednostki monitorujące wody i gleby na OSN, realizujące doradztwo i szkolenia dla prowadzących działalność rolniczą na OSN oraz działania kontrolne na OSN.

Zarząd Zlewni w Puławach (do 1.07.2013 w Lublinie) przeprowadzał planowe kontrole podmiotów realizujących obowiązki ustalone w programach działań dla OSN: w 2007 r. dwie kontrole w OSN Przegaliny i jedną w OSN Ludwin, w 2008 r. dwie w OSN Przegaliny i jedną w OSN Ludwin, w 2009 r. i 2011 r. po dwie kontrole w OSN Przegaliny. Kontrole obejmowały dokumentację prowadzoną i przechowywaną przez właścicieli gospodarstw rolnych (ferm zwierząt) lub urzędy gmin. Z przeprowadzonych łącznie w latach 2007-2011 czterech kontroli u właścicieli gospodarstw rolnych w wyniku trzech wydano zalecenia pokontrolne, a z sześciu kontroli w urzędach gmin – jedna zakończyła się wydaniem zaleceń. W odniesieniu do OSN na terenie właściwości miejscowej Zarządu Zlewni w Puławach kontroli w tym zakresie nie planowano i nie przeprowadzono w 2010 i 2012 r., co Kierownik Zarządu tej Zlewni wyjaśnił, ograniczonymi zasobami kadrowymi, koniecznością przeprowadzenia innych działań kontrolnych oraz niestwierdzeniem nieprawidłowości podczas kontroli przeprowadzonych w tym zakresie w latach 2008-2009 r.

W wystąpieniu pokontrolnym z 11.07.2006 r. Delegatura NIK w Lublinie wniosowała o:

- planowanie i przeprowadzanie systematycznych kontroli w ramach realizowanego „Programu działań mającego na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych” (wniosek nr 4),
- określenie kryteriów typowania podmiotów do planu kontroli oraz przestrzeganie zasad związanych z opracowywaniem i dokonywaniem zmian w tych planach (wniosek nr 5).

²⁶ Dz. Urz. Woj. Lub. z 2004 r. Nr 87, poz. 1482 i 1483; Dz. Urz. Woj. Maz. z 2004 r. Nr 109, poz. 2675.

²⁷ Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 73, poz. 2073.

²⁸ Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 62, poz. 2252.

²⁹ Dz. Urz. Woj. Lub. z 2013 r., poz. 235; Dz. Urz. Woj. Maz. z 2013 r., poz. 6183 i 6184; Dz. Urz. Woj. Podl. z 2013 r., poz. 2240.

Wnioski były konsekwencją stwierdzonego w toku kontroli nieplanowania i nieprzeprowadzania kontroli realizacji programu działań dla OSN Pniewnik, niepełnej realizacji planów kontroli, tłumaczonej koniecznością realizacji innych zadań oraz nieprzestrzegania ustalonych zasad przygotowania i zmian planów kontroli.

Odpowiadając na wystąpienie pokontrolne NIK Dyrektor RZGW podał, że „trwają prace nad określeniem kryteriów podmiotów do kontroli oraz zwiększenia nadzoru nad opracowywaniem i dokonywaniem zmian w planach kontroli. Ponadto w nowych planach kontroli zostaną ujęte kontrole dotyczące stanu realizacji planów i programów dotyczących gospodarki wodnej, ustalonych na podstawie ustawy Prawo wodne”.

(dowód: akta kontroli, tom I str. 247-248, 250, 433-450)

Ustalone
nieprawidłowości

W toku niniejszej kontroli stwierdzono, że ww. wnioski nie zostały zrealizowane.

W RZGW nie określono kryteriów typowania podmiotów do planu kontroli gospodarowania wodami. W latach 2007-2008 w ogóle nie planowano i nie przeprowadzono kontroli realizacji programu działań w OSN Pniewnik, leżącego na terenie właściwości miejscowej Zarządu Zlewni w Dębem.

Zgodnie z § 23 pkt 5 regulaminu organizacyjnego z 9.08.2007 r., koordynacja całości spraw związanych z kontrolą gospodarowania wodami należała do zakresu działania Wydziału Organizacyjno-Prawnego.

Według wyjaśnień Dyrektor RZGW, zasady przeprowadzania kontroli gospodarowania wodami określone zostały dopiero pismem okólnym Prezesa KZGW nr 1/2011 z 3.06.2011 r. Do tego czasu „nie było ustalonych kryteriów typowania podmiotów do kontroli, kontrole gospodarowania wodami wykonywane były w oparciu o ustne wytyczne KZGW, doświadczenie poparte wykonywanymi dotąd kontrolami (...), ukształtowanym zwyczajem (...)”.

Kierownik Zarządu Zlewni w Dębem wyjaśnił, że kontroli realizacji programu działań w OSN Pniewnik nie planowano i nie przeprowadzono w latach 2007-2008 z powodu ograniczeń kadrowych wynikających z limitowania funduszu płac. W związku z tym planowano i przeprowadzano kontrole w OSN w zlewni rzeki Sona, obejmujących 406,64 km², a pomijano OSN Pniewnik w zlewni Bugu o powierzchni 6,79 km².

(dowód: akta kontroli, tom I str. 437-443, 446-447)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości³⁰, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

³⁰ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny cząstkowej według proponowanej skali byłoby niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, należy zastosować ocenę opisową.

2. Wdrażanie rekomendacji zawartych w projekcie „Pilotowym monitoringu i oceny jakości wód zlewni rzeki Bug” oraz współpraca międzynarodowa na rzece Bug w zakresie ochrony wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami

2.1. Według przeprowadzonej w 2006 r. przez NIK kontroli³¹, RZGW pełnił funkcję koordynatora w zakresie wdrażania rekomendacji projektu *Pilotowego monitoringu i oceny jakości wód w zlewni Bugu*³² mających głównie na celu budowę polsko-białorusko-ukraińskiej polityki wodnej w zlewni Bugu.

(dowód: akta kontroli tom I str. 241-244, 451)

Wdrażając jedną z tych rekomendacji w latach 2007-2009 zrealizowano międzynarodowy projekt pt. *Budowa polsko-białorusko-ukraińskiej polityki wodnej w zlewni rzeki Bug*. Partnerem wiodącym i głównym partnerem finansowym był Instytut Ochrony Środowiska w Warszawie, a partnerem zwykłym ze strony polskiej – RZGW. Partnerami zwykłymi ze strony białoruskiej był Brzeski Obwodowy Komitet Zasobów Naturalnych i Ochrony Środowiska, a ze strony ukraińskiej Wołyński Zarząd Urządzeń i Gospodarki Wodnej w Łucku. Głównym celem realizowanego projektu, w ramach Programu Sąsiedztwa Polska-Białoruś-Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC 2004-2006, było wzmocnienie transgranicznej polsko-białorusko-ukraińskiej współpracy instytucjonalnej w zarządzaniu zasobami wodnymi zlewni Bugu. Jednym z celów pośrednich miała być budowa podstaw do zintegrowania działań pomiędzy instytucjami zajmującymi się gospodarką wodną zlewni Bugu w Polsce, na Białorusi i Ukrainie. Całkowity budżet projektu wyniósł ok. 994 tys. zł. Instytucją Pośredniczącą w jego realizacji był Wojewoda Lubelski³³.

Rezultatem realizacji PL-BY-UA Projektu było opracowanie i opublikowanie³⁴:

- w listopadzie 2007 r. raportów: uwarunkowań prawnych tworzenia i funkcjonowania międzynarodowych komisji rzecznych; projektu wytycznych dotyczących identyfikacji części wód powierzchniowych dla zlewni rzeki Bug; projektu wytycznych dotyczących typologii wód powierzchniowych dla zlewni rzeki Bug; projektu wytycznych do opracowania mapy hydrograficznej zlewni Bugu;
- w lipcu 2008 r. raportu z inwentaryzacji baz danych w zlewni Bugu, a w sierpniu 2008 r. raportu końcowego z tej inwentaryzacji;
- w grudniu 2008 r. raportu końcowego z opracowania mapy hydrograficznej zlewni Bugu;
- w lutym 2009 r. raportu podsumowującego prace nad umową w sprawie Międzynarodowej Komisji i Użytkowania Zasobów Wodnych Zlewni Bugu;

³¹ Kontrola P/06/137 Ochrona wód zlewni rzeki Bug przed zanieczyszczeniami w latach 2003-2006 (I kw.).

³² Projekt pilotowy został zrealizowany na zlecenie ówczesnego Ministerstwa Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych. W wyniku realizacji Projektu pilotowego za szczególnie ważne uznano: zły stan techniczny oczyszczalni ścieków; brak systemów kanalizacji i oczyszczania ścieków na obszarach wiejskich; zanieczyszczenia obszarowe spowodowane stosowaniem nawozów w rolnictwie. System monitoringu wód w Polsce, na Ukrainie i Białorusi jest zróżnicowany pod względem strategii rozmieszczenia miejsc poboru prób, częstotliwości ich poboru, list badanych parametrów, stosowanych sposobów oceny i standardów jakości wód i metod analitycznych – co prowadzi do różnej oceny jakości wód. Raport nr 3 „BUG – Rekomendacje zmian w systemie monitoringu” zawierał rekomendacje generalne dotyczące kierunków dalszej współpracy polsko-białorusko-ukraińskiej w zlewni Bugu, wśród których za niezbędne do prawidłowego zarządzania gospodarką wodną w zlewni Bugu uznano: zbudowanie i realizację wspólnego systemu monitoringu i oceny zasobów wód podziemnych i powierzchniowych dla Białorusi, Polski i Ukrainy; utworzenie trójstronnej polsko-białorusko-ukraińskiej Komisji Użytkowania i Ochrony Zasobów wodnych zlewni Bugu.

³³ www.bugriverbasin.eu/opis-projekty

³⁴ www.bugriverbasin.eu/raporty_projektu

- w maju 2009 r. raportu z realizacji PL-BY-UA Projektu – podsumowanie i rekomendacje.

(dowód: akta kontroli tom I str. 464-466)

2.2. Według dostępnych w RZGW dokumentów i wyjaśnień Zastępcy Dyrektora RZGW ds. Zarządzania Zasobami Wodnymi, z rekomendacji sformułowanych w PL-BY-UA Projekcie dla polskiej części zlewni i adresowanych w całości lub częściowo do RZGW, zrealizowane zostały rekomendacje określone w punktach:

- 1) V.3.1.1³⁵. – dotycząca „Gromadzenia w sposób ciągły danych dotyczących stanu użytkowania i ochrony zasobów wodnych oraz ewentualnych zmian w przebiegu rzek i cieków przydatnych do uzupełniania i weryfikacji mapy hydrograficznej zlewni Bugu ...”;
- 2) V.4.1.1. – dotycząca „Wykorzystania, po uwzględnieniu korekt wynikających z PL-BY-UA Projektu, mapy hydrograficznej polskiej części zlewni Bugu do weryfikacji wyznaczonych części wód powierzchniowych w pierwszym cyklu planistycznym ...”;
- 3) V.5.1.1. – dotycząca „Tworzenia krajowych systemów geoinformatycznych dla potrzeb gospodarki wodnej kraju zapewniających:
  - przechowywanie, utrzymywanie i udostępnianie danych przestrzennych na odpowiednim szczeblu,
  - możliwości łączenia i korzystania z danych pochodzących z różnych źródeł,
  - możliwości korzystania z danych przez organy publiczne różnego szczebla,
  - łatwości wyszukiwania danych, oceny ich przydatności oraz warunków wykorzystywania. ....”.

Częściowo zrealizowane zostały rekomendacje określone w punktach:

- 1) V.2.2. – rekomendacja dotycząca zawarcia porozumienia o współpracy pomiędzy Dyrektorem RZGW w Warszawie, Zachodnio-Bużańskim Zarządem Zlewniowym Zasobów Wodnych w Łucku oraz Obwodowym Komitetem Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych w Brześciu. Stwierdzono, że 11.05.2006 r. (tj. przed sformulowaniem tej rekomendacji) RZGW zawarł z Zachodnio-Bużańskim Zlewniowym Zarządem Zasobów Wodnych w Łucku umowę o współpracy w zlewni Bugu na okres trzech lat, odnawianą (5.12.2008 r., 4.11.2011 r. i 7.11.2014 r.) na kolejne trzyletnie okresy. W ramach tej współpracy RZGW inicjował działania rekomendowane w PL-BY-UA Projekcie, dotyczące kolejnych etapów wdrażania RDW w zlewni Bugu, tj.:
  - w 2008 r. aplikował o dofinansowanie z Norweskiego Mechanizmu Finansowego projektu „Opracowanie metodyki i procedury sporządzania planów gospodarowania wodami dla obszarów dorzeczy międzynarodowych zgodnie z wymogami dyrektywy 2000/60/WE na przykładzie zlewni Bugu w części polskiej i ukraińskiej wraz z realizacją etapu identyfikacji głównych problemów gospodarki wodnej, jako kluczowego w procesie planowania gospodarowania wodami”. Zastępca Dyrektora RZGW ds. Zarządzania Zasobami Wodnymi nie potrafiła wyjaśnić przyczyn odrzucenia tego projektu w procesie aplikacyjnym, co uzasadniła niezachowaniem się dokumentu w tej sprawie wystawionego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
  - uzyskał ze środków „Pomocy rozwojowej”³⁶ finansowanie w 2011 r. projektu „Zastosowanie nowoczesnych narzędzi GIS³⁷ w zarządzaniu gospodarką

³⁵ Numeracja punktów odpowiada numeracji rekomendacji z raportu Projektu.

³⁶ Wieloletni program współpracy rozwojowej na lata 2012-2015, zarządzany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

wodną zgodnym z wymaganiami Ramowej Dyrektywy Wodnej w ukraińskiej części zlewni rzeki Bug” (patrz pkt 1.3. nin. wystąpienia).

Zastępca Dyrektora RZGW ds. Zarządzania Zasobami Wodnymi podkreśliła, że organizacja ww. projektów prowadzona była przez pracowników RZGW „obok ich podstawowych bieżących zadań”.

RZGW nie podejmował działań zmierzających do zawarcia porozumienia o współpracy z Obwodowym Komitetem Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych w Brześciu i porozumienia takiego nie zawarto. Wyjaśniano to brakiem woli politycznej ze strony władz Białorusi: „po stronie białoruskiej kontakty zagraniczne wymagają uzgodnień na wyższym szczeblu władzy”;

- 2) V.6.1.1. – rekomendacja dotycząca powierzenia Zarządowi Zlewni Wisły lubelskiej i Bugu granicznego „aktualizacji i administrowania strony internetowej PL-BY-UA Projektu” oraz przesłania „raportu końcowego z realizacji PL-BY-UA Projektu do polskich instytucji zajmujących się gospodarką wodną i ochroną wód w zlewni Bugu.”

Drugą część rekomendacji zrealizowano w całości, przekazując 21.12.2009 r. raport końcowy do: Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie, WFOŚiGW w Lublinie i WIOŚ w Lublinie. Część pierwszą zrealizowano częściowo – do czasu kontroli NIK Zarząd Zlewni w Puławach (do 1.07.2013 r. w Lublinie) ponosił koszty utrzymania strony internetowej PL-BY-UA Projektu (domena: bugriverbasin.eu) opracowanej przez firmę zewnętrzną i umieszczonej na serwerze zewnętrznym. Strona ta spełniała jedynie rolę archiwum projektu, gdyż od 7.06.2009 r. nie była aktualizowana. Brak jej aktualizacji tłumaczono tym, że przez aktualizację rozumiano „przekształcenie jej w stronę komisji rzecznej Bugu”, której dotychczas nie utworzono³⁸. Ponadto z uwagi na przestarzałość architektury tej strony jej aktualizacja wymagałaby zaangażowania sił i środków nieadekwatnych do ewentualnych korzyści.

(dowód: akta kontroli tom I s. 245-246, 480-504, 519-526, t. II s. 230-232)

Ustalone
nieprawidłowości

Nie zrealizowano rekomendacji określonej w pkt V.2.1.1., dotyczącej kontynuowania współpracy polskich partnerów PL-BY-UA Projektu z Marszałkami Województw Lubelskiego, Mazowieckiego i Podlaskiego oraz Prezesami Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej z tych województw, w szczególności w zakresie realizacji i współfinansowania zadań wynikających z rekomendacji PL-BY-UA Projektu. RZGW nie podejmował działań zmierzających do zainicjowania współpracy w tym zakresie.

Zastępca Dyrektora RZGW ds. Zarządzania Zasobami Wodnymi wyjaśniła, że Dyrektor RZGW zobowiązany jest realizować obowiązki określone w Prawie wodnym. Rekomendacje zawarte w dokumentach końcowych projektu Pilotowego oraz PL-BY-UA Projektu „wykraczają poza zakres tych obowiązków i z tego powodu realizacja ich była utrudniona. W związku z wystąpieniem potrzeby realizacji wspomnianych rekomendacji potencjał finansowo-personalny RZGW (...) nie został wzmocniony. Ponadto nie powstał harmonogram realizacji rekomendacji, ani też nie został wyznaczony koordynator powyższych prac”.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że nie została wykonana też rekomendacja zamieszczona w pkt V.7. ppkt 1, dotycząca wypełnienia rekomendacji wypracowanych w ramach PL-BY-

³⁷ GIS – System Informacji Geograficznej.

³⁸ Powołanie Międzynarodowej Komisji Bugu i utworzenie jej grup roboczych miało być następnym krokiem po – rekomendowanym w pkt V.2.2., a do czasu nin. kontroli NIK niezrealizowanym – utworzeniu Międzynarodowej Komisji Ochrony i Użytkowania Zasobów Wodnych Zlewni Bugu, której projekt umowy stanowił jeden z głównych rezultatów PL-BY-UA Projektu i miał być przekazany do negocjacji odpowiednim władzom Polski, Ukrainy i Białorusi.

UA Projektu oraz niezrealizowanych rekomendacji z Projektu pilotowego wdrożenia wytycznych EKG/ONZ monitoringu i oceny jakości wód w zlewni rzeki Bug. W RZGW nie podjęto bowiem działań zmierzających do wznowienia przygotowania i realizacji zaniechanego w 2006 r. projektu „Monitoringu i oceny jakości wód w zlewni rzeki Bug”³⁹.

Według wyjaśnień Zastępcy Dyrektora RZGW ds. Zarządzania Zasobami Wodnymi, w perspektywie finansowej programu sąsiedztwa INTERREG III w latach 2007-2009 realizowany był projekt „Budowa wspólnej polityki wodnej w zlewni Bugu”. W związku z tym „podmioty realizujące ten projekt (...) nie miały możliwości organizacyjnych i finansowych, by realizować jednocześnie, czy kolejno, dwa projekty. Po jego realizacji sprawy ujednoczenia i wspólnego monitoringu wód zlewni Bugu miały leżeć w kompetencji Międzynarodowej Komisji Rzeczej Bugu. Wobec nieutworzenia Komisji Bugu oraz po zmianach kadrowych w Polsko-Ukraińskiej Komisji ds. Wód Granicznych i Grupie PL⁴⁰ do projektu nie powrócono. Wspólny monitoring w zlewni Bugu realizowany jest przez WIOŚ w Lublinie w ramach Grupy OW⁴¹ Polsko-Ukraińskiej Komisji ds. Wód Granicznych oraz w ramach Polsko-Białoruskiej Komisji Granicznej.”

(dowód: akta kontroli tom I s. 245-246, 480-481, 493, 503-504, t. II s. 230-232)

2.3. W wystąpieniu pokontrolnym z 11.07.2006 r. Delegatura NIK w Lublinie wniosowała o zintensyfikowanie działań podejmowanych przez RZGW w ramach przygotowania do realizacji projektów mających na celu realizację rekomendacji zawartych w projekcie Pilotowym. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne w piśmie z 20.07.20.2006 r. Dyrektor RZGW zapewnił o przyjęciu wniosku do realizacji.

Wniosek był realizowany: po roku 2006 RZGW uczestniczył w przygotowaniach i realizacji następujących projektów międzynarodowych dotyczących zlewni Bugu:

- w latach 2007-2009 projektu pt. „Budowa polsko-białorusko-ukraińskiej polityki wodnej w zlewni rzeki Bug”,
- w 2011 r. projektu „Zastosowanie nowoczesnych narzędzi GIS w zarządzaniu gospodarką wodną zgodnym z wymaganiami Ramowej Dyrektywy Wodnej w ukraińskiej części zlewni rzeki Bug”.

Ponadto niektórzy pracownicy RZGW uczestniczyli w programach międzynarodowych dotyczących różnych aspektów współpracy w zlewniach granicznych:

- NATO Science for Peace and Security⁴² – realizowanym przez NATO od roku 1996 w zakresie zrównoważonego użytkowania i ochrony zasobów wód podziemnych i transgranicznej gospodarki wodnej Białoruś-Polska-Ukraina. W kwietniu 2009 przedstawiciel RZGW uczestniczył w VI spotkaniu projektu (w Jerozolimie), poświęconemu monitoringowi wód podziemnych, na którym

³⁹ W wyniku kontroli NIK przeprowadzonej w 2006 r. w RZGW stwierdzono, że w latach 2004-2005 przedstawiciel RZGW koordynował przygotowania do realizacji projektu "Wdrożenie Projektu Pilotowego EKG/ONZ Monitoringu i Oceny Jakości Wód w zlewni rzeki Bug". W ramach tych działań zidentyfikowano partnerów zwykłych projektu z Polski, Białorusi i Ukrainy, nie wyłoniono jednak partnera wiodącego. W związku z tym w maju 2006 r. Polsko-Ukraińska Komisja ds. Wód Granicznych podjęła decyzję, iż projekt nie zostanie zrealizowany w ramach Programu Sąsiedztwa PL-BY-UA i poleciła zaprzestanie kontynuowania prac przygotowawczych.

⁴⁰ W ramach Polsko-Ukraińskiej Komisji ds. Wód Granicznych kierownikiem polskiej Grupy Roboczej ds. Planowania Wód Granicznych (Grupa PL) od 31.12.2009 r. jest L.G., poprzednio kierownikiem była T.Z.

⁴¹ W ramach Polsko-Ukraińskiej Komisji ds. Wód Granicznych kierownikiem polskiej Grupy Roboczej ds. Ochrony Przeciwpowodziowej, Regulacji i Melioracji (Grupa OP) od 16.05.2012 r. jest Kierownik Zarządu Zlewni w Puławach L.B.; poprzednio kierownikiem tej Grupy był L.B. – Dyrektor RZGW w Warszawie, od 30.04.2012 r. Przewodniczący polskiej części Komisji - Zastępca Pełnomocnika Rządu Rzeczypospolitej Polskiej do spraw Współpracy na Wodach Granicznych z Republiką Ukrainy.

⁴² Nauka dla pokoju i bezpieczeństwa.

przedstawił dotychczasową współpracę w zlewni Bugu w ramach międzynarodowych projektów, w tym kończącego się wówczas PL-BY-UA Projektu;

- Flood-Wise – realizowanym w latach 2010-2012 przez 14 partnerów międzynarodowych, w tym reprezentujących kraje zlewni Bugu, w celu stworzenia wspólnej strategii i systemu szybkiego reagowania przeciwpowodziowego i ochrony głównych dorzeczy Europy. Eksperti polscy i ukraińscy Grupy PL uczestniczyli w opracowywaniu map ryzyka powodziowego dla pilotowego odcinka Bugu granicznego Domaczewa (BY)-Włodawa (PL)-Grabowo (UA);
- Baltic Compass – realizowanym w 2012 r. przez Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach w celu określenia m.in. zagrożeń dla jakości wód ze strony rolnictwa podczas przejścia fali powodziowej w dolinie Bugu na granicy z Białorusią. Pracownicy Zarządu Zlewni w Lublinie uczestniczyli w inwentaryzacji gospodarstw położonych na terenach zalewowych. Temu problemowi poświęcona była też konferencja w Okunince w dniach 17-18.09.2012 r. Jednym z jej organizatorów i uczestników był Dyrektor RZGW i jednocześnie Przewodniczący polskiej części Polsko-Ukraińskiej Komisji ds. Wód Granicznych.

Podejmowano też działania (ale bez rezultatu) zmierzające do realizacji:

- w 2008 r. wspomnianego w pkt. 2.2. nin. wystąpienia projektu „Opracowanie metodyki i procedury sporządzania planów gospodarowania wodami dla obszarów dorzeczy międzynarodowych zgodnie z wymogami dyrektywy 2000/60/WE na przykładzie zlewni Bugu w części polskiej i ukraińskiej wraz z realizacją etapu identyfikacji głównych problemów gospodarki wodnej, jako kluczowego w procesie planowania gospodarowania wodami”;
- w 2015 r. dwóch projektów dotyczących: a) przygotowania planów zarządzania zasobami wodnymi obszaru dorzecza ukraińskiej części zlewni Bugu zgodnego z wymogami RDW; b) wykonania analizy ekonomicznej korzystania z wód ukraińskiej części zlewni Bugu zgodnie z wymogami RDW. Według wyjaśnienia Zastępcy Dyrektora RZGW ds. Zarządzania Zasobami Wodnymi, do realizacji projektów nie doszło z powodu nieprzydzielenia Ministerstwu Środowiska środków na 2015 r. z programu rozwojowego „Polska pomoc”⁴³. Pismem z 23.03.2015 r. RZGW wnioskował do KZGW o przekazanie Ministerstwu Środowiska informacji o zamiarze realizacji tych projektów w ramach *Planu współpracy rozwojowej w 2016 r.*

Zastępca Dyrektora RZGW ds. Zarządzania Zasobami Wodnymi wyjaśniła, że RZGW w Warszawie jako organ administracji państwowej ma ograniczone możliwości występowania jako wnioskodawca w projektach finansowanych ze środków unijnych. Nie ma odpowiednich sił i środków dla przygotowania wniosków i ich realizacji. Projekt „Budowa polsko-białorusko-ukraińskiej polityki wodnej w zlewni Bugu” realizowany był przez pracowników RZGW w Warszawie obok swoich normalnych obowiązków poza godzinami pracy. Doświadczenia z realizacji tego projektu wśród pracowników biorących w nim udział są dość negatywne. Współpraca międzynarodowa przy realizacji takich projektów często jest mało efektywna i w sytuacji napiętych terminów realizacji sprowadza się do nadmiaru pracy, która spoczywa na partnerze odpowiedzialnym za finansowanie.

(dowód: akta kontroli tom I s. 248, 250, 504-505, 507-508, 517-518, 527-528)

---

⁴³ Wieloletni program współpracy rozwojowej na lata 2012-2015

2.4. Prawo wodne, jak i obowiązujące w latach 2007-2015 statuty RZGW⁴⁴ nie określały uprawnień i zadań tej jednostki do prowadzenia współpracy z Białorusią i Ukrainą w zakresie ochrony wód rzeki Bug przed zanieczyszczeniami. Zgodnie z art. 11 pkt 2 lit. d Prawa wodnego, prawa właścicielskie w stosunku do wód granicznych wykonuje Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej (KZGW). Art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 4 kwietnia 1997 r. o działach administracji rządowej⁴⁵ określił sprawy zaliczane do działu gospodarka wodna, a wśród nich w pkt 6 współpracę międzynarodową na wodach granicznych. Jednocześnie ust. 2 tegoż art. określił tylko dwa organy, których działalność nadzoruje minister właściwy do spraw gospodarki wodnej, tj.: Prezesa KZGW oraz Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę na potrzebę uregulowania, za pośrednictwem jednostki nadrzędnej, podstaw prawnych realizacji przez Zarząd zadań związanych ze współpracą międzynarodową. Mimo braku stosownych regulacji do regulaminów organizacyjnych RZGW wprowadzono zapisy określające zadania w tym zakresie. Według § 23 pkt. 5 i 6 regulaminu organizacyjnego z 27.09.2013 r., do zakresu działania Stanowiska pracy ds. Współpracy Międzynarodowej należało m.in. prowadzenie spraw i koordynacja działań związanych ze współpracą międzynarodową, w szczególności:

- związanych z Polsko-Ukraińską Komisją ds. Wód Granicznych,
- współpracą na wodach granicznych i w zlewniach międzynarodowych z Ukrainą, Republiką Białoruś, Litwą i Federacją Rosyjską,
- współpracą z Zachodnio-Bużańskim Zlewniowym Zarządem Zasobów Wodnych w Łucku.

Stanowisko to bezpośrednio podlega Dyrektorowi RZGW. Poprzednio, podobny zakres tego stanowiska określały: § 28 pkt 4 i 5 regulaminu organizacyjnego z 2007 r. i § 27a pkt 9 i 10 regulaminu z 2011 r. W tym czasie stanowisko to zaliczane było do pionu organizacyjno-prawnego.

Imiennie zadania z tego zakresu należały do obowiązków służbowych: starszej inspektor M.K., a od 1.03.2011 r. głównego specjalisty K.W., podległym bezpośrednio Dyrektorowi RZGW, a od 4.02.2014 r. kierownikowi Wydziału Kształtowania Zasobów Wodnych.

(dowód: akta kontroli tom I str. 19, tom II s. 220-229)

W złożonym wyjaśnieniu Dyrektor RZGW nie wyjaśniła podstaw prawnych określenia w regulaminach organizacyjnych Zarządu zadań dotyczących współpracy międzynarodowej. Wskazała tylko, że „z konkluzji raportu końcowego” przeprowadzonej w 2006 r. przez NIK oraz naczelne organy kontroli Białorusi i Ukrainy kontroli Ochrony wód zlewni rzeki Bug przed zanieczyszczeniami „wynika wspólna rekomendacja – by dalsze działania zlewni Bugu miały charakter zintegrowany i odbywały się w ramach Międzynarodowej Komisji Bugu”. Przedstawiła też przygotowania, organizację i rolę RZGW w PL-BY-UA Projekcie.

(dowód: akta kontroli, tom II s. 281-286)

2.5. Formalną podstawę współpracy Polski z Ukrainą w zakresie ochrony przed zanieczyszczeniami wód w zlewni rzeki Bug stanowiła umowa zawarta w Kijowie 10.10.1996 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy o współpracy w dziedzinie gospodarki wodnej na wodach granicznych⁴⁶. Na podstawie art. 15 ust. 2 tej umowy utworzona została Polsko-Ukraińska Komisja do

Opis stanu
faktycznego

⁴⁴ Dz. Urz. MŚ z 2007 r. Nr 2, poz. 26 ze zm.; Dz. Urz. MŚ z 2013 r., poz. 42; Dz. Urz. MŚ z 2013 r., poz. 55.

⁴⁵ Dz. U. z 2013 r., poz. 743 ze zm.

⁴⁶ Dz. U. z 1999 r. Nr 30, poz. 282.

spraw Wód Granicznych (dalej Komisja). W ramach Komisji powołane zostały następujące polsko-ukraińskie grupy robocze: Grupa Robocza ds. Planowania Wód Granicznych (Grupa PL); Grupa Robocza ds. Ochrony Wód Granicznych (Grupa OW); Grupa Robocza ds. Ochrony Przeciwpowodziowej, Regulacji i Melioracji (Grupa OP); Grupa Robocza ds. Hydrometeorologii Hydrogeologii (Grupa HH); Grupa Robocza ds. Nadzwyczajnych Zagrożeń (Grupa NZ). W latach 2007-2015 współpraca RZGW z Ukrainą odbywała się w ramach grup roboczych PL i OP. Grupa PL zajmowała się współpracą w dziedzinie planowania gospodarki wodnej na wodach granicznych, Grupa OP – w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, ochrony stabilności granicy Państwa raz melioracji.

Według dokumentacji RZGW co roku odbywały się dokumentowane posiedzenia Komisji, organizowane na przemian na terenie Polski i Ukrainy. Według tych protokołów w latach 2007-2011 i w 2014 r. Przewodniczącym polskiej części Komisji był przedstawiciel Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, w latach 2012-2013 Leszek Bagiński – Dyrektor RZGW w Warszawie, Zastępca Pełnomocnika Rządu Rzeczypospolitej Polskiej do spraw Współpracy na Wodach Granicznych z Republiką Ukrainy. Pracownicy RZGW byli kierownikami polskiej części grup PL i OP. Kierownikiem Grupy PL była Teresa Zań – do 30.03.2009 r. Zastępca Dyrektora RZGW ds. Zarządu Zlewni Wisły lubelskiej i Bugu Granicznego w Lublinie, a od 17.12.2009 r. Lucjan Goś – główny specjalista ds. ochrony wód w Zarządzie Zlewni Wisły lubelskiej i Bugu Granicznego w Lublinie, od 25.02.2014 r. w Zespole Planowania Gospodarowania Wodami w Wydziale Kształtowania Zasobów Wodnych. Do 29.04.2012 r. kierownikiem polskiej części Grupy OP był Leszek Bagiński – Dyrektor RZGW, a od 16.05.2012 r. Leszek Boguta – Kierownik Zarządu Zlewni Wisły Środkowej i Bugu granicznego w Lublinie (od 2.07.2013 r. w Puławach).

(dowód: akta kontroli tom II s. 20, 56-57, 80, 101, 154, 214230-232)

Według zapisów w protokołach z posiedzeń Komisji i sprawozdań z wykonania rocznych planów pracy Grupy PL oraz wyjaśnień Zastępcy Dyrektora RZGW ds. Zarządzania Zasobami Wodnymi, w ramach współpracy polsko-białoruskiej w zakresie ochrony wód Bugu przed zanieczyszczeniami realizowano m.in. następujące zadania:

- dokonywano przeglądu zmian przepisów prawnych w 2006 r. oraz omówiono kierunki i stan prac w dziedzinie planowania i zarządzania zasobami wodnymi w Polsce i na Ukrainie, pod kątem postępu we wdrażaniu postanowień RDW,
- rozpoznawano możliwości uzyskania źródeł finansowania oraz omawiano stan przygotowań do realizacji, postępu w realizacji i wyniki projektów związanych z prowadzeniem gospodarki wodnej w ukraińskiej części zlewni Bugu z uwzględnieniem wymogów RDW,
- przedstawiano informacje o poborach wody i zrzutach ścieków w polskiej i ukraińskiej części zlewni Bugu,

Najważniejszymi rezultatami tej współpracy w latach 2007-2014 było:

- realizacja w 2008 r. projektów dotyczących „poprawy środowiska w zlewni Bugu na obszarze województwa wołyńskiego” i „likwidacja toksycznych pestycydów na terenie obwodu lwowskiego w zlewni rzek granicznych San i Bug Zachodni” (prace eksperckie wykonywali członkowie Grupy PL) oraz identyfikacja przedsięwzięć, które w myśl konwencji z Espoo⁴⁷ mają wpływ transgraniczny. Po polskiej stronie Bugu i Sanu nie zidentyfikowano takich przedsięwzięć,

⁴⁷ Konwencja o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym sporządzona w Espoo dnia 25 lutego 1991 r. (Dz. U. z 1999 r. Nr 96, poz. 1110).

natomiast w ukraińskiej części zlewni Bugu takimi inwestycjami były: elektrociepłownia Dobrotwór, 3 gazociągi magistralne oraz przedsiębiorstwo „Lwiwwodokanal”;

- realizacja w latach 2007-2009 projektu „Budowa polsko-białorusko-ukraińskiej polityki wodnej w zlewni Bugu”, w ramach którego m.in. przygotowano podstawy do utworzenia Polsko-Białorusko-Ukraińskiej Komisji Ochrony i Użytkowania Zasobów Wodnych Zlewni Bugu, mapę hydrograficzną zlewni Bugu oraz wytyczne dla potrzeb określania typologii i wyznaczenia jednolitych części wód w zlewni Bugu;
- realizacja w 2011 r. projektu „Zastosowanie nowoczesnych narzędzi GIS w zarządzaniu gospodarką wodną zgodnym z wymaganiami Ramowej Dyrektywy Wodnej w ukraińskiej części zlewni rzeki Bug”. W ramach projektu dokonano identyfikacji presji i oddziaływań antropogenicznych oraz ich wpływu na stan wód, zorganizowano konferencję nt. europejskiej polityki wodnej i ww. presji (3-4.11.2011 r. w Łucku), wyposażono Zachodnio-Bużański Zlewniowy Zarząd Zasobów Wodnych w Łucku w sprzęt komputerowy z oprogramowaniem GIS oraz przeszkolono (26-29.11.2011 r. w Łucku) 10 pracowników w zakresie wykorzystania tego oprogramowania do realizacji zadań związanych z gospodarowaniem wodami.

(dowód: akta kontroli tom I s. 506-509, t. II s. 3-219)

Stan realizacji rekomendacji zawartych w raporcie końcowym PL-BY-UA Projektu omawiany był w trakcie XII Narady Grupy PL w Łucku w dniach 3-5.11.2010 r. Z notatki z tej narady wynika jednak, że w jej trakcie przedstawiony został tylko stan realizacji rekomendacji w ukraińskiej części zlewni Bugu. Ponadto wdrażanie rekomendacji tego projektu omawiano w ramach planu pracy Grupy PL na 2011. W sprawozdaniu z realizacji tego planu szczegółów nie zamieszczono. Odnotowano tylko, że „podstawowa rekomendacja projektu (...) a więc utworzenie Międzynarodowej Komisji Ochrony i Użytkowania Zasobów Wodnych Zlewni Bugu nie jest realizowana”.

Z uwagi „na ograniczone kontakty z Białorusią” RZGW nie posiadał informacji o stanie wdrożenia rekomendacji przez partnerów białoruskich.

(dowód: akta kontroli tom I str. 506-509, tom II str. 103-104, 115-119, 138-139)

2.6. Według wyjaśnień Zastępcy Dyrektora RZGW ds. Zarządzania Zasobami Wodnymi, współpraca polsko-białoruska w zakresie ochrony wód Bugu przed zanieczyszczeniami odbywała się głównie pomiędzy WIOŚ w Lublinie, delegatura w Białej Podlaskiej i Brzeskim Obwodowym Komitetem ds. Zasobów Naturalnych i Ochrony Środowiska. Polegała na spotkaniach roboczych i wspólnym pobieraniu próbek wód w pięciu punktach kontrolno-pomiarowych po stronie polskiej, w czterech po stronie białoruskiej Bugu oraz w trzech zlokalizowanych na jego dopływach po obydwu stronach granicy. Formalną platformę tej współpracy stanowiła Podkomisja ds. Współpracy Przygranicznej, działająca w ramach Polsko-Białoruskiej Międzyrządowej Komisji ds. Współpracy Transgranicznej, utworzonej na podstawie art. 7 ust. 1 porozumienia o głównych zasadach współpracy transgranicznej zawartego 24.04.1991 r. pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Białoruś. Dyrektor RZGW uczestniczył w przygotowaniu projektu Umowy pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Białorusi o współpracy w dziedzinie gospodarki wodnej w wersji z kwietnia 2009 r. „W listopadzie 2014 r. Prezes KZGW przekazał do wiadomości Dyrektora RZGW (...) pismo informujące o planowanym przystąpieniu

do negocjacji ww. umowy w wersji przekazanej przez stronę białoruską. Do zapowiadanych negocjacji dotychczas nie doszło.”

(dowód: akta kontroli tom I str. 505-506, 509)

2.7. Przeprowadzona w 2006 r. kontrola NIK wykazała⁴⁸ m.in., że niektórzy pracownicy Inspektoratu RZGW w Lublinie (T.Z., F.Z. i L.H.) wykonywali zadania związane ze współpracą na wodach granicznych mimo braku podstaw w tym zakresie w regulaminie organizacyjnym i w zakresach czynności. W wystąpieniu pokontrolnym z 11.07.2007 r. NIK wnioskuje o „określenie, w sposób formalny, zadań jakie w ramach współpracy zagranicznej, a także realizacji PGW⁴⁹ wykonuje Inspektorat w Lublinie oraz dostosowanie zakresów czynności pracowników Inspektoratu do zadań faktycznie przez nich realizowanych”. W piśmie z 20.07.2006 r. Dyrektor RZGW zapewnił, że „zostaną (...) podjęte działania mające na celu dostosowanie zakresów czynności pracowników Inspektoratu do zadań faktycznie przez nich realizowanych”.

(dowód: akta kontroli tom I str. 242-250, tom II str. 320)

Ustalone
nieprawidłowości

Wniosek pokontrolny NIK nr 3 został zrealizowany częściowo i dopiero w 2013 r. Regulaminy organizacyjne z 2007 i 2011 r. nie określały dla zarządów zlewni zadań w zakresie współpracy na wodach granicznych. Zgodnie z § 41 pkt 7 regulaminu organizacyjnego z 27.09.2013 r., do zakresu działania zarządów zlewni należy uczestniczenie w grupach roboczych w zakresie współpracy na wodach granicznych. Według wyjaśnień Zastępcy Dyrektora RZGW ds. Zarządzania Zasobami Wodnymi i udostępnionym kontrolującemu zakresów czynności, F.Z. od 17.07.2006 r. przeszedł na emeryturę, a L.H. od 27.05.2006 r. nie powierzano już zadań związanych ze współpracą międzynarodową. Nie dokonano natomiast odpowiednich zmian w zakresie obowiązków T.Z., zatrudnionej do 30.03.2009 r. na stanowisku Zastępcy Dyrektora RZGW ds. Zarządu Zlewni Wisły lubelskiej i Bugu granicznego i pełniącej co najmniej do 10.10.2009 r. funkcję Kierownika polskiej części Grupy PL Polsko-Ukraińskiej Komisji do spraw Wód Granicznych. Zapisów uprawniających do współpracy na wodach granicznych nie zawarto też w zakresach czynności:

- L.B. z 1.07.2009 r. i 10.02.2014 r., zatrudnionego od 1.07.2009 r. na stanowisku Zastępcy Dyrektora RZGW ds. Zarządu Zlewni Wisły lubelskiej i Bugu granicznego⁵⁰ i od 16.05.2012 r. pełniącego funkcję Kierownika polskiej części Grupy Roboczej OP;
- L.G. z 5.12.2007 r., 23.02.2009 r. i 25.02.2014 r., główny specjalista ds. ochrony wód w Zarządzie Zlewni Wisły lubelskiej i Bugu granicznego, od 25.02.2014 r. w Zespole Planowania Gospodarowania Wodami w Wydziale Kształtowania Zasobów Wodnych RZGW, sprawującego od 31.12.2009 r. funkcję Kierownika polskiej części Grupy PL.

Dyrektor RZGW nie wyjaśniła przyczyn, dla których w latach 2007-2013 (do 26.09.) regulaminy organizacyjne RZGW nie określały dla zarządów zlewni zadań związanych ze współpracą międzynarodową na wodach granicznych. Wskazała tylko, że zadania związane z tą współpracą wykonywali pracownicy imiennie powołani „do składu delegacji polskiej w ramach Rokowań Pełnomocników Rządów

⁴⁸ Str. 65-66 protokołu kontroli podpisanego 6.07.2006 r.

⁴⁹ Program Gospodarki Wodnej Województwa Lubelskiego z lipca 2005 r.

⁵⁰ Odnotowana na stronie drugiej data przyjęcia zakresu czynności przez L.B. (1.07.2009 r.) jest logicznie sprzeczna z datami zarządzeń Dyrektora RZGW (3.08.2009 r. i 17.02.2011 r.) przywoływanych na stronie pierwszej tego dokumentu. Wskazuje to na antydatowanie czynności przyjęcia zakresu obowiązków przez pracownika. Wyjaśnił on, że umowę o pracę podpisał 1.07.2009 r., a pozostałe dokumenty, w tym zakres obowiązków, przyjmował „sukcesywnie przez okres przekraczający jeden miesiąc”. Kierownik Wydziału Spraw Pracowniczych I.C. wyjaśniła, że data przyjęcia zakresu czynności została „wbita przez pomyłkę”.

Polski do Współpracy w Dziedzinie Gospodarki Wodnej na Wodach Granicznych” oraz, że zgodnie ze statutem, regulamin organizacyjny i jego zmiany nadaje Dyrektor RZGW.

Kierownik Wydziału Spraw Pracowniczych I.C. wyjaśniła, że skierowane do niej pismem z 20.07.2016 r. polecenie Dyrektora o dostosowanie zakresów czynności pracowników Inspektoratu w Lublinie do zadań faktycznie przez nich realizowanych zostało przekierowane pismem z 1.08.2006 r. do wykonania Kierownikowi Inspektoratu w Lublinie T.Z. W wyniku tego T.Z. 10.06.2006 r. przesłała Dyrektorowi RZGW do akceptacji propozycje zakresów czynności dla siebie i ośmiu innych pracowników inspektoratu. W związku z tym, że T.Z. proponowała również zmiany stanowisk, awanse i podwyżki wynagrodzeń pracowników, prawdopodobnie sprawa została odroczone. Według wyjaśniającej, nowe zakresy zadań komórek organizacyjnych i zakresy obowiązków pracowników uwzględniające zmiany wynikające z wprowadzonego z dniem 12.10.2007 r. nowego regulaminu organizacyjnego pozwalały na realizację zaleceń pokontrolnych.

(dowód: akta kontroli tom I str. 37-38, 47-48, 248, 250, tom II str. 230-250, 281-290, 293-299)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Wykorzystanie środków publicznych przeznaczonych na realizację zadań związanych z ochroną zlewni rzeki Bug przed zanieczyszczeniami

Opis stanu faktycznego

3.1. W badanym okresie na realizację zadań związanych z ochroną zlewni rzeki Bug przed zanieczyszczeniami RZGW wydatkował łącznie 36,8 zł, w tym:

- 1,6 tys. zł (100% planu) w 2008 r. na zorganizowanie w Warszawie (20-22.10.) seminarium polsko-ukraińskiego, dotyczącego wdrażania RDW w zlewni Bugu. W seminarium uczestniczyło 18 osób, w tym pięć z Ukrainy;
- 31,9 tys. zł (100% planu) w 2011 r. na wydatki związane z koordynacją projektu Zastosowanie nowoczesnych narzędzi GIS w zarządzaniu gospodarką wodną zgodnym z wymaganiami tzw. Ramowej Dyrektywy Wodnej KE w ukraińskiej części zlewni rzeki Bug”, obsługi technicznej, delegacji itp.;
- 3,3 tys. zł (100% planu) w 2013 r. na organizację w Warszawie (12.12.) obrad RZGW z Z-BZZW w Łucku, dotyczących możliwości oszacowania kosztów środowiskowych w ukraińskiej części zlewni Bugu. W obradach uczestniczyło 10 osób, w tym dwie z Ukrainy.

RZGW nie finansował bezpośrednio wydatków związanych z realizacją w latach 2007-2009 PL-BY-UA Projektu. Nie posiadał też danych o wartości wniesionego wkładu rzeczowego w postaci roboczogodzin pracowników, obsługi technicznej, delegacji itp.

(dowód: akta kontroli, tom II str. 300-307)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁵¹, wnosi o:

⁵¹ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.

- 1) podjęcie działań w celu wdrożenia niewykonanych dotychczas rekomendacji adresowanych do RZGW w raporcie końcowym PL-BY-UA Projektu,
- 2) pełną realizację niewykonanych dotychczas wniosków pokontrolnych NIK z 2006 r. nr 3-5,
- 3) kontynuowanie działań mających na celu przygotowanie i realizację międzynarodowych projektów związanych z porządkowaniem gospodarki wodnościekowej w zlewni Bugu i wdrażaniem zasad RDW.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach: jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, dnia   lipca 2015 r.

Kontroler
Jerzy Łukaszuk
główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....
Podpis

.....
Podpis